

Кузьмінський Іван Юрійович,
кандидат мистецтвознавства,
докторант Національної музичної академії України
ім. П. І. Чайковського
kuzminskyi.ivan@gmail.com

СЕРЕДНЬОВІЧНА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ПЕРЕМИШЛЯ, ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ ТА СЯНОЦЬКОЇ ЗЕМЕЛЬ

Мета роботи. Зібрати та дослідити відомості щодо музичної культури Високого (бл. 1001-1300) та Пізнього (бл. 1301-1500) Середньовіччя у найзахіднішій історичній українській етнічній території, що нині входить до складу Польщі – Перемишльщини. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні компаративного та історико-логічного методів. Зазначений методологічний підхід дає змогу розкрити межі основних етапів розвитку музичної культури Перемишльщини, визначити їхню специфіку та закономірності розвитку. **Наукова новизна** роботи полягає у розширенні уявлень про музичну спадщину України та українців у конкретному етнокультурному регіоні і, таким чином, включити ці знання до широкого, загальноукраїнського музикологічного дискурсу. **Висновки.** У результаті дослідження встановлено, що завдяки українському дискурсу історія музичної культури цих земель постає у новому світлі і здобуває нові смисли. Про музичну культуру Перемишльщини «княжої доби» відомо вкрай мало, але це саме можна стверджувати майже щодо будь-яких інших теренів Київської Русі. Про наступний історичний період нам відомо майже виключно під знаком католицької музичної культури, адже південна частина Галицько-Волинського князівства була анексована Польським королівством. На нашу думку, є сенс імплементувати в українській музикології ідею про творчий внесок українських музикантів (русинів) у церковну музичну культуру латинського обряду, зокрема у XV столітті, на Перемишльських та Сяноцьких землях. Подібне переосмислення відбулося в середовищі українських літературознавців, які назвали це явище – латиномовна українська література. Також цей період відзначається збереженими відомостями про існування у Перемишлі та інших містах світських міських та мандрівних музикантів. Цікавим є сюжет про музикантів німецького походження, які здавна були колоністами на цих землях. Загалом професійний шлях музиканта часом давав можливість талановитим руським юнакам зробити запаморочливу кар'єру, як це відбулося у випадку із Гжегожом (Григорієм) з Сянока.

Ключові слова: співаки, кантори, цитаристи, органісти, органмайстри, переписувачі нотних рукописів, Митуса, Гжегож із Сянока.

Кузьминский Иван Юрьевич, кандидат искусствоведения, докторант Национальной музыкальной академии Украины им. П. И. Чайковского

Средневековая музыкальная культура Перемишля, Перемишльской и Сяноцкой земель

Цель работы. Собрать и исследовать сведения о музыкальной культуры Високого (ок. 1001-1300) и Позднего (ок. 1301-1500) Средневековья в самой западной исторической украинской этнической территории, ныне входящей в состав Польши – Перемишльщини. **Методология** исследования заключается в применении сравнительного и историко-логического методов. Указанный методологический подход позволяет раскрыть пределы основных этапов развития музыкальной культуры Перемишльщини, определить их специфику и закономерности развития. **Научная новизна** работы заключается в расширении представлений о музыкальном наследии Украины и украинцев в конкретном этнокультурном регионе и, таким образом, включить эти знания в широкий, всеукраинский музикологический дискурс. **Выводы.** В результате исследования установлено, что благодаря украинскому дискурсу история музыкальной культуры этих земель предстает в новом свете и приобретает новые смыслы. О музыкальной культуре Перемишльщини «Княжеской эпохи» известно крайне мало, но это же можно утверждать почти про любую другую территорию Киевской Руси. О следующем историческом периоде нам известно почти исключительно под знаком католической музыкальной культуры, ведь южная часть Галицко-Волинского княжества была аннексирована Польским королевством. По нашему мнению, есть смысл имплементировать в украинскую музикологию идею про творческий вклад украинских музыкантов (русинов) в церковную музыкальную культуру латинского обряда, в частности в XV веке, на Перемишльских и Сяноцких землях. Подобное переосмысление произошло в среде украинских литературоведов,

которые назвали это явление - латиноязычная украинская литература. Также этот период отмечается сохранными сведениями о существовании в Перемишле и других городах светских городских и странствующих музыкантов. Интересен сюжет о музыкантах немецкого происхождения, которые издавна были колонистами на этих землях. В целом, профессиональный путь музыканта иногда давал возможность талантливым русинским юношам сделать головокружительную карьеру, как это произошло в случае с Гжегожем (Григорием) из Сянока.

Ключевые слова: певцы, канторы, цитаристы, органисты, органмастера, переписчики нотных рукописей, Митуса, Гжегож из Сянока.

Kuzminsky Ivan, Candidate of Art Studies, Doctoral candidate of the National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky

Medieval Musical Culture of Przemyśl, Przemyśl's and Sanok's Lands

Purpose of Article. To collect and research information on the musical culture of the High Middle Ages (c. 1001-1300) and the Late Middle Ages (c. 1301-1500), Middle Ages in the westernmost historical Ukrainian ethnic territory, which is now a part of Poland – Przemyśl's land. **Methodology.** To apply general scientific objectivity principle, historical and logical, analytical approach and methods of cultural studies. Such methodological approach allows to disclose the limits of the main stages of Przemyśl land musical culture development, to determine their specificity and regularity of the transformation specificity. **Scientific Novelty.** To expand a notion on the musical heritage of Ukraine and Ukrainians in a specific ethnocultural region and, thus, to include the certain knowledge in general, all-Ukrainian musicological discourse. **Conclusions.** In the result of the research it was defined that due to the Ukrainian discourse a history of the musical culture of these lands appears in new light and obtains novel meanings. We know a little about the musical culture of the Przemyśl region in the XI and XIV centuries like any other regions of Kievan Rus. We know about next historical period almost exclusively under the sign of the Catholic musical culture, because the Southern part of the Principality of Galicia-Volhynia was annexed to the Polish Kingdom. Due to the own opinion, it is necessary to implement the idea of creative contribution into the Ukrainian musicology which has revealed a prominent role of Ukrainian musicians (Ruthenians) to the church musical culture of the Latin rite, in particular, in the XV century on the Przemyśl and Sanok lands. A similar rethinking took place among the Ukrainian literary critics, who called this phenomenon as Latin-language Ukrainian literature. Also, this period is marked by the saved information concerning the existence of secular urban and traveling musicians in Przemyśl and other cities. There is a markable fact that claims about German-origin musicians who have been colonists on the particular lands. In general, sometimes professional musicians gave an opportunity to the talented Ruthenian youth to make a dizzying career, as it happened with Gregorius Sanoceus.

Key words: singers, cantors, zitherists, organists, scribes of musical manuscripts, Mytusa, Gregorius Sanoceus.

Середньовічна музична культура Перемишльської та Сяноцької земель не була предметом спеціального дослідження українських музикологів чи істориків. У першій половині ХХ століття відомості про місцевих музикантів XV століття почали збирати польські музикологи. Основним дослідником цього періоду був львівський музиколог – Адольф Хибінський [8; 7]. Найбільш повна інформація про музикантів з цих земель міститься у праці сучасного польського музиколога Катажини Моравської, що була видана 1998 року [10]. Проте в жодному з цих досліджень не здійснювалася спроба розглянути музичну культуру Перемишльської та Сяноцької земель в окремому дослідженні, ще й з українським дискурсом.

Співак Митуса (1230-40-і роки). Перша відомість про музику у Перемишлі походить з часу розквіту Галицько-Волинського князівства. У 1241-45 роках князь Данило Галицький (1201-1264) був змушений оборонятися від свого зведеного брата та давнього ворога князя Ростислава Михайловича (бл. 1219-1262), який нападав на різні міста князівства та збурював бояр на заколот. 1241 року Данило Галицький відрядив у Перемишль проти пронського князя Костянтина Володимировича свого придворного на ім'я Андрій. Проте пронський князь встиг утекти, а Андрій застав лише Перемишльського єпископа та його слуг. Єпископ не постраждав, проте його слуги були биті та обеззброєні. Найбільше постраждав «гордий та славетний співак Митуса», який свого часу не захотів служити Данилові Галицькому: «Данило тим часом, прагнучи встановити порядок у [Галицькій] землі, поїхав до [городів] Бакоти і

Каліуса, а Василько поїхав у Володимир. Данило також двірського [Андрія] вирядив на Перемишль, на Костянтина [Володимировича] рязанського, посланого [туди] Ростиславом, і [проти] владики перемишльського, який із ним, [Ростиславом], чинив коромолу. Та коли Костянтин почув, що Андрій іде на нього, він утік уночі. Отож Андрій не застав його, але застав владику, і слуг його розграбував гордих, і сагайдаки їх боброві роздер, і прилбиці їх вовчі й борсукові розідрані були. Славетного співака Митуса, який колись із гордості не схотів служити князю Данилові, розшарпаного, яко в'язня, привели» [4, 400].

Загалом, ця згадка містить вкрай мало поживної інформації про музичну культуру, проте і на її основі можна зробити кілька спостережень та припущень. Зрештою сам текст спонукає до цього.

Існує припущення, що Митуса служив або безпосередньо Перемишльському єпископу або пов'язаним із єпископом перемишльським боярам [2, 13].

Доречним буде припустити, що Митуса був світським музикантом, який, як і інша літописна особа Боян, співав під акомпанемент на гусях. Найпевніше, Митуса був одночасно поетом, співаком та композитором, адже на той час це ще було синкретичне мистецтво. Самі твори, як і годиться, повинні були оспівувати військові подвиги князів, інших легендарних та реальних осіб. Танцювальне начало у його музиці також могло мати місце. Загалом завдання придворного музиканта того часу полягало в тому, щоб розважати місцеву військову аристократію, як це, наприклад, відбувалося у той час у Києві.

Коли саме Митуса відмовився служити Данилові Галицькому, достеменно невідомо. Це могло статися у будь-який момент, починаючи з 1211 року, коли бояри вперше посадили малолітнього Данила на престол у Галичі. Проте найбільш вірогідним виглядає припущення, що зустріч Митуси та майбутнього руського короля відбулася 1237 року. Того року згідно з мирним договором, що був укладений з Михайлом Всеволодовичем (1179-1246), Перемишль відійшов під владу Данила Галицького.

На жаль, це чи не єдина збережена писемна згадка про світську музичну культуру Перемишля у добу Галицько-Волинського князівства.

Руські літургічні книги у Перемишлі (1270-80-і роки). У Перемишлі та Сяноку віддавна існували руські християнські (православні) храми. Уже за правління князя Володаря Ростиславича (пом. 1124) у Перемишлі було побудовано кам'яну церкву святого Івана [2, 13]. Можливо, саме тоді тут було засновано єпископську кафедру.

Відомо, що 1288 року князь Лев Данилович (бл. 1228 – бл. 1301) відправив послом до свого кузена, волинського князя Володимира Васильковича (бл. 1249-1288) Перемишльського єпископа на ім'я Мемнон: «Прислав також потім Лев до Володимира єпископа свого перемишльського, на ім'я Мемнона. І слуги його, [Володимира], сказали йому: «Владика, господине, приїхав». Він же спитав: «Котрий влади́ка?» І вони сказали: «Перемишльський. Приїхав од брата твого, одо Льва» [4, 442].

Саме в цей час дізнаємося про літургічні книги з Перемишльської землі з тогочасною нотацією. Відомо, що десь у 1270-80-их роках князь Володимир Василькович надіслав до Перемишля «Апракос», тобто «Богослужбове Євангеліє», де повинні були міститися екфонетичні знаки, що походять від давньогрецьких знаків просодії: «В єпископію перемишльську він дав Євангеліє апракос, оковане сріблом, з жемчугом, яке сам був списав» [4, 447].

Хоча цей примірник не зберігся, проте у двох аналогічних книгах того часу збереглися ці екфонетичні знаки, зокрема у «*Остромировому євангелії*» та у «*Куприянових (Новгородських) аркушах*». Цими знаками відмічали акценти, тривалість звуку, визначали ступінь їхньої розспівності, а також вказували на синтаксичне ділення текстів [5].

Перемишльські співаки (кінець XIV-XV століття). 1340 року було смертельно отруєно останнього повновладного правителя Галицько-Волинського князівства Юрія

II Болеслава Тройденовича (бл. 1298/1311-1340), і відтоді розпочалася тривала війна між володарями сусідніх держав за галицько-волинську спадщину. Ця боротьба закінчилася 1392 року анексією Польським королівством південних та західних земель Галицько-Волинського князівства. 1434 року на основі Руського домену польського короля було утворено Руське воєводство зі столицею у Львові. Руське воєводство ділилося на п'ять земель: Львівську, Галицьку, Перемишльську, Сяноцьку та Холмську. Відтоді на ці землі поширювалося польське право [1, 173].

Найстарші відомості про співаків цього часу у Перемишлі датуються кінцем XIV та початком XV століть. 1395 року функції міського співака виконував м'ясник Мацей. 1404 року міським співаком був дехто Леонард [10, 163]. 1470 року світським співаком та міським райцем був Клеменс [7, 156]. Не виключено, що ці співаки були не лише світськими виконавцями, а й співали у місцевих храмах. Якщо ж ці співаки брали участь у світських заходах, тоді, напевно, вони повинні були співати під акомпанемент струнних музичних інструментів, як то цитри (цимбал, гуслей), ребеку (гудка) або лютні.

Перемишльські та Сяноцькі музиканти у Кракові (XV століття). Від часу утворення Руського воєводства новою столицею для місцевих мешканців стало місто Краків. З архівів Кракова походить найбільша кількість рукописних свідчень про співаків та музикантів з різних міст та містечок Перемишльської та Сяноцької земель. Ці музиканти мандрували до Кракова у пошуках заробітку та кращої долі. Таким мандрам сприяла і відносно недалеко відстань між містами. Від Кракова до Перемишля близько 240 кілометрів, а до Сянока і того менше, близько 200 кілометрів.

1426 року у Кракові працював співак, можливо, кантор з Перемишля – Йоганнес Фольмар [10, 162]. Його прізвище видає німецьке походження. Про присутність у Перемишлі в цей час німецьких колоністів свідчить латинська грамота князя Льва Даниловича, яка в XV ст. була записана до перемишльської лавничої книги [2, 13].

1442 року у Кракові отримав міські права цитарист Марцин Русин [10, 162]. Немає підстав казати, що він походив з Перемишля, проте ця подія симптоматична, адже моду на руських музикантів у Кракові запровадив польський король, засновник династії Ягеллонів Владислав II Ягайло (1362-1434), який, починаючи з 1386 року, утримував при своєму дворі численних руських музикантів, серед яких були і цитаристи [12, 392-511].

1451 року найстарший у Польщі вавельський орган ремонтував та перебудовував органмайстер Шимон з Переворська [10, 172]. Можливо, 1461 року він же побудував орган в костелі Вольброна неподалік Кракова [10, 156]. Переворськ розташований у північно-західному напрямку від Перемишля і був частиною Перемишльської землі.

У 1469-80 роках кантором у кафедральному костелі Кракова був перемишльський декан Ян з Гумніська [10, 148]. Гумніськ – селище, що входило до складу Перемишльської землі.

1491 року і щонайменше до 1497 року органістом (органмайстром) у Кракові був Стефан з Перемишля. Про нього відомо лише те, що його батьком був Мартінус Ротозе, а ім'я матері – Вірта [10, 156, 172]. Прізвище органіста, як і в іншому подібному прикладі, видає німецьке походження музиканта.

Католицька рукописна музична спадщина Перемишля. Переписувачі музичних рукописів з Перемишльської землі (XV століття). Дослідники гадають, що Перемишльське єпископство латинського обряду утворилося одразу по захопленню Перемишля близько 1340 року. Першим єпископом став русин з типовим для них ім'ям – Іван (пом. 1351). 1377 року в Сяноку було засновано францисканський монастир [1, с. 162]. У Перемишлі тривалий час вірні латинського обряду, переважно німці, у своєму підпорядкуванні мали невеликий дерев'яний костел. Проте за легендою ситуація змінилася 1412 року, коли польський король Владислав Ягайло передав руський православний собор Івана Хрестителя, «збудований з квадратного

каменю з дуже гарною архітектурою і розташований в центрі Перемишля», латинникам. Це відбулося через те, що супутники короля, переважно німці, звинуватили короля у тому, що він був «начебто прихильником схизматиків та їхнім головним захисником» [1, 173]. Ці звинувачення були не безпідставні, адже мати Яґайла була руською княгинею, як і дві його останні дружини. Четверо з семи його дядьків були православними. Сам Яґайло по материнській лінії був нащадком Данила Галицького. Навіть більшість його придворних та слуг були русинами.

Очевидно, у XV столітті у Перемишлі почала розвиватися нотна католицька рукописна традиція. Більшість літургічних рукописів не містять нотного ряду, проте деякі зі зразків оздоблені мелодіями. До найстарших нотних текстів належить пісня з репертуару, пов'язаного з Великим постом та Великоднем. Це епічна пісня «*Jezus Chrystus Bóg człowiek, mądrość ojca swego*», що, найімовірніше, є парафразом латинської пісні «*Vexilla regis*». Цей нотний рукопис походить із кафедральної капітули Перемишля і датується першою половиною століття [10, 126].

Перемишльський вікарій Миколай Сетеша, який згодом став краківським вікарієм, у 1451-57 роках готував для краківської кафедри на Вавелі антифонарій «*de sanctis*». 1467 року на замовлення краківського каноніка Міколая Імбіря Миколай Сетеша переписав чотиритомний ґрадуал, так званий «ленчицький» [11, 112-113]. Він був переписувачем не лише вербального, але й нотного тексту. Очевидно, Миколай походив з однойменного містечка Сетеша, що знаходилося у межах Перемишльської землі.

У Цистерціанському абатстві, у передмісті Кракова, у Могилі переписувачами цілого ряду музично-літургічних книг були двоє вихідців з Самбора – Миколай та Єжи. Обидва діяли, щонайменше, протягом 1460-74 років [10, 99]. У той час Самбір був частиною Перемишльської землі.

Неподалік Кракова, у Мехуві, в католицькому монастирі Ордену Святого Гробу Господнього було знайдено канціонал, створений Яном з Переворська у 1435 році: «*Cantionale labore et ingenio honesti Joannis olim ludimagistri in Przeworsk, a[nn]o 1435*» [10, 295]. Хоча ця пісенна збірка загубилася, проте її дослідник зазначив, що тут містилося чотири пісні польською мовою: «*Zdrawa Gospodze milasty*» (*Salve regina*), «*Nas wszecch nadziejo przemiła*», «*Z śmierci wstał ninie*» (*Surrexit Christus*) та «*Chrystus się nam narodził*». Існують відомості, що цим Яном міг бути ректор парафіяльної школи у Переворську [10, 434]. Міцних підстав стверджувати про ідентичність цих двох осіб немає, як і існує ймовірність того, що згадка про цю пам'ятку може бути фальсифікацією дослідника, що було доволі частою практикою у XIX столітті.

Нотовані православні літургічні книги (XV століття). Немає жодних сумнівів, що у Перемишлі існували богослужбові православні книги і у XV столітті, і раніше, і що на їхній основі звучали богослужбові піснеспіви. Проте свідчення їхнього існування до наших днів не збереглися. Їхнє використання можна підтвердити лише на основі припущень та непрямих доказів.

Найбільш вагомим доказом цієї справи слугують перші чотири книги, надруковані кирилицею у Кракові. Дві з них, Часослов та Осмогласник (Октоїх), мають позначення, що їхній друк у 1491 році завершив міщанин німецького (франкського) походження Швайпольт Фіоль (1460-1525/1526). Тим самим шрифтом надруковані Тріодь Пісна та Тріодь Цвітна. Історик Ярослав Ісаєвич припускає, що друк цих книжок замовили мешканці Перемишльської землі, а можливо і сам місцевий єпископ Іоанникій [3, 87-94]. Якщо ж це і справді так, то протографами цих краківських видань могли бути богослужбові книги з Перемишля. Якщо це і справді так, то вони повинні були мати зразки невменної (знаменної) нотації.

Ґжеґож з Сянока (Григорій Сяноцький) (бл. 1406-1477). Ґжеґож із Сянока (*Gregorius Sanocensis, Gregorius Sanocens, Gregorius de Sanok*) – львівський архієпископ латинського обряду та засновник першого гуманістичного гуртка на сучасних українських землях та й загалом у тогочасному Польському королівстві. Ґжеґож

народився десь неподалік Сянока в бідній родині. Існує припущення, що його справжнє ім'я – Григорій Петрович Стременчук [6, 323].

Детальну біографію Гжеґожа Сяноцького написав його знайомий, італійський дипломат та публіцист Філіпо Буонокорсі, якого сучасники називали Калімахом (1437-1496) [9]. З тексту праці Калімаха стає відомим, що Гжеґож у 12-річному віці покинув домівку і мандрував німецькими та польськими землями. 1428 року він вступив до Ягеллонського університету у Кракові, де за п'ять років отримав ступінь бакалавра вільних мистецтв. Музичні здібності Гжеґожа із Сянока проявилися після його повернення до Кракова з Італії, де він у Флоренції у 1437-39 роках служив співаком та копійстом Папи Римського Євгенія IV (1383-1447) [9, 27]. Найпевніше, саме у папському «*колегіумі музикантів*» Гжеґож із Сянока вповні розкрив свій співочий талант: «Мав якийсь вроджений потяг до музики, над яким, здається і не працював, тому дуже легко засвоював принципи цієї науки. Щодо співу, то мав відмінний голос до модуляцій, сильний та дзвінкий, одночасно і м'яко-витончений, і заклично-святковий. Завдяки цьому талантові, він часто отримував користь і пошану. Тих, кого він не вражав своєю вченістю, приваблював музикою. Після повернення до Кракова, йому приносила користь, передовсім, чистота та вміла модуляція голосом. Через те, що у місті в той час найбільше тяжіли до теології, одночасно нехтували всіма іншими вільними науками, тому музиці приділяли більше уваги, бо вона збільшувала урочистість релігійних обрядів. Відразу після повернення, Грегориус посів дуже поважне становище в Кракові, бо досяг успіху в тому мистецтві, яке у місті шанувалося передовсім. І зрештою скоро дав новий привід для подиву» [9, 22-23].

Існує гіпотеза, що зі своїх подорожей в Італії архієпископ привіз до Львова копії творів відомих європейських композиторів франко-фламандської школи, зокрема Гійома Дюфаї (бл. 1400-1474), Жоскена Дебре (бл. 1450-1521), Петруса де Домарто (був активним у 1445-1455), а також Петруса Вільгельмі з Грудзьондза (1392 - бл. 1480) [10, 144]. Ці фрагменти п'яти мес, чотирьох мотетів та двох творів без вербального тексту були вклеєними у міські облікові книги, завдяки чому і збереглися до наших днів.

Завдяки своєму музичному таланту Гжеґож із Сянока став капеланом польського короля Владислава III Варненчика (1424-1444), а згодом мешкав при дворі регента угорського королівства Яноша Гуньяді (1387-1456), де виховував майбутнього угорського короля Матвія Корвіна (1443-1490). Пізніше за протекцією угорського архієпископа Яноша Вітеза (бл. 1408-1471) він отримав посаду каноніка кафедральної капітули. 1451 року польський король Казимир IV Ягеллончик (1427-1492) запросив Гжеґожа із Сянока повернутися до Польського королівства та отримати сан латинського архієпископа Львова, що і відбулося того ж року. Уже в Дунаєві поблизу Львова Гжеґож із Сянока облаштував резиденцію, де часто зупинялися відомі італійські та польські вчені та письменники. Помер архієпископ у Рогатині.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про музичну спадщину України та українців у конкретному етнокультурному регіоні і, таким чином, включити ці знання до широкого, загальноукраїнського музикологічного дискурсу.

Висновки. Перемишльщина – найзахідніший етнокультурний український регіон. Тут перепліталися інтереси різних середньовічних держав – Моравії, Київської Русі, Польського та Угорського королівств, а також Великого князівства Литовського. Про музичну культуру у Перемишлі за часів Галицько-Волинського відомо небагато. Знаємо, що тут перебував співак Митуса, який вражав сучасників своєю грою і який не захотів стати придворним музикантом руського короля Данила Галицького. Відомо, що у Княжу добу у Перемишлі існували руські богослужбові книги, що, найпевніше містили зразки екфонетичної нотації. Решта відомостей про середньовічних музикантів та нотні пам'ятки походять з часів, коли цей регіон був доменом польського короля та коли він остаточно увійшов до складу Польського королівства. Після надання Перемишлю магдебурзького права 1389 року в

документах почали фіксувати міських музикантів. У цей час з руських земель до столиці королівства Кракова почали прибувати мандрівні руські музиканти, частина з яких отримувала тут право на мешкання. Цій регулярній міграції сприяло і те, що у кінці XIV та на початку XV століття на руських музикантів у Польському королівстві існувала мода, адже членами першої королівської музичної капели були виключно музиканти руського походження, які переїхали з Вільнюса до Кракова разом із іншими придворними новообраного польського короля Владислава II Яґайла. Частина з тих музикантів, що мандрували з Перемишля до Кракова, була німецького походження і це природно, адже німецькі поселення існували тут ще з часів князя Данила Галицького. Із часу заснування Перемишльської єпархії латинського обряду у Перемишлі, Переворську та, найпевніше, у інших містах та містечках почала розвиватися рукописна нотна культура. Також вихідці з Перемишльської та Сяноцької земель ставали переписувачами та авторами католицьких літургічних піснеспівів та пісень у Кракові та інших релігійних центрах Малопольської провінції. Найкращий приклад того, чого могли досягнути бідні, проте талановиті юнаки, мандруючи Європою, це життєвий шлях львівського архієпископа Ґжеґожа із Сянока. Бідний хлопець з передмістя Сянока за допомогою співочого таланту зробив запаморочливу кар'єру. Він співав у музичній капелі Папи Римського, служив польським та угорським королям та виховував їхніх дітей.

Література

1. Бендза М. З історії православної релігійної культури Сяноцької землі (X-XVII ст.) / Мар'ян Бендза // Український історичний журнал. – 2008. – № 5. – С. 159-179.
2. Ісаєвич Я. Перемишль і Перемиська земля: перші сторінки історії / Ярослав Ісаєвич // Перемишль і перемиська земля протягом віків: збірник наукових праць і матеріалів Міжнародної наукової конференції, організованої Науковим товариством ім. Т. Шевченка в Польщі, 24-25 червня 1994 р. в Перемишлі. – 1996. – С. 6-15.
3. Ісаєвич Я. Українське книговидання : витоки, розвиток, проблеми / Ярослав Ісаєвич. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
4. Літопис руський за Іпатським списком / Передмова, примітки, іменно-особовий та географічно-археологічно-етнографічний покажчик, генеалогічні таблиці, карти і плани Л. Є. Махновця. – К. : Дніпро, 1989. – 614 с.
5. Рамазанова Н. В. Остромирово Евангелие и древнерусское церковное пение [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nlr.ru/exib/Gospel/ost/ramazanova.html>
6. Семенюк С. Історія українського народу / Святослав Семенюк. – Львів : Априорі, 2010. – 608 с.
7. – : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1949. – 163 s.
8. Chybiński, A. (1936). Ziemia Czerwieńska w Polskiej Kulturze Muzycznej XVI wieku. // Ziemia Czerwieńska : rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie. – 1936. – R. 2, z. 1. – S. 8-23.
9. Filipa Buonaccorsi Kallimacha. Życie i obyczaje Grzegorza z Sanoka, arcybiskupa lwowskiego (Przekład polski z oryginału łacińskiego) / ed. Tadeusza Sinkę. – Lwów, 1909. – 87 s.
10. Morawska K. Historia Muzyki Polskiej. Tom I, część 2: Średniowiecze 1320-1500 / Katarzyna Morawska. – Warszawa : Narodowe Centrum Kultury, 1998. – 461 s.
11. Niegowski K. XV-wieczny antyfonarz ms. 48 z archiwum kapituły katedralnej na Wawelu w świetle tradycji europejskiej / Krzysztof Niegowski // Saeculum Christianum : pismo historyczne. – 2002. – Tom 9, № 2. – S. 111-129.
12. Rachunki dworu króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi z lat 1388 do 1420 / Wydał Franciszek Piekosiński. – Kraków : Nakład Akademii Umiejętności, 1896. – 616 s.

References

1. Bendza, M. (2008). From the history of the Orthodox religious culture of Sanok Land (XXVII centuries). *Ukrayins'ky`j istory`chny`j zhurnal*, 5, 159-179 [in Ukrainian].
2. Isayevy`ch, Ya. (1996). Przemyśl and Przemyśl Land: the first pages of history. *Peremy`shl` i peremy`s`ka zemlya protyagom vikiv*, 6-15 [in Ukrainian].

3. Isayevy`ch, Ya. (2002). Ukrainian Book Publishing, its Origins, History and Current Problems, Lviv: I. Krypiakievych Institute of Ukraine Studies [in Ukrainian].
4. Maxnovecz`, L.Ye. (Eds.). (1989). The Hypatian Codex. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
5. Ramazanova, N.V. The Ostromir Gospels and Old Russian church singing. Retrieved from <http://www.nlr.ru/exib/Gospel/ostr/ramazanova.html> [in Russian].
6. Semenyuk, S. (2010). The history of the Ukrainian people. Lviv: Apriori [in Ukrainian].
7. : Polskie Wydawnictwo Muzyczne [in Polish].
8. Chybiński, A. (1936). Ziemia Czerwieńska w Polskiej Kulturze Muzycznej XVI wieku. Ziemia Czerwieńska : rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie, r. 2, z. 1, 8-23 [in Polish].
9. Sinke, T. (Eds.). (1909). Filipa Buonaccorsi Kallimacha. Życie i obyczaje Grzegorza z Sanoka, arcybiskupa lwowskiego (Przekład polski z oryginału łacińskiego). Lwów [in Polish].
10. Morawska, K. (1998). Historia Muzyki Polskiej. Tom I, część 2: Średniowiecze 1320-1500. Warszawa : Narodowe Centrum Kultury [in Polish].
11. Niegowski, K. (2002). XV-wieczny antyfonarz ms. 48 z archiwum kapituły katedralnej na Wawelu w świetle tradycji europejskiej. Saeculum Christianum: pismo historyczne, T. 9, 2, 111-129 [in Polish].
12. Piekosiński, F. (Eds.). (1896). Rachunki dworu króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi z lat 1388 do 1420. Kraków: Nakład Akademii Umiejętności [in Polish].